

DR. SZÜCS JÓZSEF

JOGÁSZ

A hatóság eljárási kötelezettségéről (Ket. és Ákr.)

A hatáskör gyakorlása nem „csak” jogosultsága a hatáskör címzettjének, hanem kötelezettsége is. Ez az állítás azt gondolom nem vitatható, s a Ket. és az Ákr. egyes rendelkezésein alapul.

A Ket. 2017. december 31-ig hatályos 1. § (2) bekezdése első mondatának rendelkezése szerint – amely rendszertanilag az eljárási alapelvek között szerepel –: „A közigazgatási hatóság a hatáskörének gyakorlásával nem élhet vissza, hatásköre gyakorlása során a szakszerűség, az egyszerűség és az ügyféllel való együttműködés követelményeinek megfelelően köteles eljárni...”

Az Ákr. 15. § (1) bekezdésének 2018. január 1-jétől hatályos rendelkezése kógens szabályként, az ettől való eltérést (nagyon helyesen) nem engedve rögzíti: „(Az eljárási kötelezettség) (1) A hatóság a hatáskörébe tartozó ügyben az illetékeségi területén, vagy kijelölés alapján köteles eljárni.” Amennyiben egy adott ügy kapcsán hatáskörének hiányát állapítaná meg a hatóság, ezen „tényről” döntés meghozatala (amennyiben van helye a beadvány áttételének, az ügy áttétele, ennek hiányában a kérelem visszautasítása, vagy az eljárás megszüntetése) is szükséges.

Az első bekezdésben lévő „sommás” megállapítás egyértelműnek látszik, ám mi lesz a helyes eljárás abban az esetben, ha a központi államigazgatási szerv a törvényességi felügyeleti jogkörében köteles ellenőrizni valamely köztestület alapszabályát, szabályzatait, iránymutatásait és határozatait, továbbá azt, hogy a köztestület működése megfelel-e a jogszabályoknak, az alapszabálynak és a szabályzatoknak.

Konkrét kérdés, hogy egyedi beadvány, kérelem alapján indult eljárásban dönthet-e ügy 2018. január 1-jétől az Ákr. fentebb idézett rendelkezésére figyelemmel a központi államigazgatási szerv, hogy a törvényességi felügyeleti jogkörébe tartozó hatáskörét – a kifogásolt alapszabály, szabályzat stb tekintetében – nem gyakorolva közérdekű bejelentésként értelmezze, kezelje a kérelemben foglaltakat.

A „panasz” törvényben lévő megfogalmazásáról: a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 1. § (2) bekezdése alapján „A panasz olyan kérelem, amely egyéni jog- vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul, és elintézése nem tartozik más – így különösen bírósági, közigazgatás – eljárás hatálya alá. A panasz javaslatot is tartalmazhat.”

Az Ákr., továbbá a 2013. évi CLXV. törvény fent idézett rendelkezése és a központi államigazgatási szerv törvényességi felügyeleti jogkörét megállapító jogszabály(ok) összevetése alapján álláspontom szerint, amennyiben a központi államigazgatási szerv hatáskörébe tartozik valamely köztestület alapszabályának, szabályzatainak, iránymutatásainak és határozatainak, vagy annak vizsgálata, hogy a köztestület működése megfelel-e a jogszabályoknak, az alapszabálynak és a szabályzatoknak, akkor

- a) az alapvető jogok biztosának egy korábbi, az Ákr. hatálybalépését megelőzően egyedi ügyben megfogalmazott javaslatára tekintettel is – amely lényege: „*Ezért azt javasoltam, hogy a kifogásolt szabályozás miatt forduljon a miniszterhez*” – álláspontom szerint továbbra is lehetőség lesz a köztestület törvényességi felügyeletét ellátó miniszterhez egyedi kérelemmel fordulni;
- b) az Ákr. alapján köteles egyedi beadvány alapján a központi államigazgatási szerv a hatáskörében eljárni, továbbá a tett intézkedéséről, annak elmaradásáról a kérelmet benyújtót az Ákr., továbbá az ágazati jogszabály alapján „tájékoztatnia” is szükséges;
- c) nem alkalmazhatóak a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény rendelkezései, tekintettel arra, hogy a hatáskör címzettjét az ágazati jogszabály, továbbá az Ákr. alapján eljárási kötelezettség terheli, még abban az esetben is, ha a beadványban megjelölt alapszabály, szabályzat már nem lenne hatályos. (Itt jegyzem meg, hogy álláspontom szerint a Ket. alapján sem járhatott volna el másként a központi államigazgatási szerv.)

Érdekességként említek meg egy esetleges, minden jogi alapot nélkülöző értelmezést: az egyedi beadványban foglaltak „kivizsgálása” nem tartozik a közigazgatási eljárás hatálya alá s ezért értelmezhetné a központi államigazgatási szerv közérdekű bejelentésnek a beadványban foglaltakat. Ezen érvelés nem lenne helytálló, ugyanis ez esetben is „más eljárás”, jelesül az ágazati jogszabály alapján kellene eljárnia, amelyet szintén a közigazgatás jog szabályoz, következésképpen nem a 2013. évi CLXV. törvény hatálya alá tartozna a beadványban foglaltak kivizsgálása.

Összegezve

Az Ákr. 15. § (1) bekezdésének 2018. január 1-jétől hatályos rendelkezése még egyértelműbbé teszi az eljárási kötelezettségét a központi államigazgatási szervnek: a hatóság a hatáskörébe tartozó ügyben köteles eljárni.

A köztestület „*quázi*” állami szervként közhatalmat (is) gyakorol, így többek között a tagok felvétele, nyilvántartásba vétele, törlés a nyilvántartásból, a fegyelmi okból való törlést kivéve (egy beadvány elbírálása alkalmával az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében részletesen kifejtette ez utóbbi kérdéskört).

Megállapítható, hogy a köztestület hatósági jogkört is gyakorol/gyakorolhat, ezért kiemelten fontos, hogy a központi államigazgatási szerv a törvényességi felügyeleti jogkörét

– az Ákr. szabályával összhangban – kötelezően gyakorolja, amennyiben a törvényességi felügyeleti jogkörében mégsem ellenőrzi, hogy a köztestület működése megfelel-e a jogszabályoknak, az alapszabálynak a szabályzatoknak, és ezzel okozati összefüggésben kár „*keletkezik*”, felvetődhet a közigazgatási jogkörben okozott kár kérdésköre is.

Természetesen fenntartom korábbi álláspontom, hogy a közigazgatási bíróságnak egy adott ügyben, abban az esetben is szükséges, hogy legyen nevesített hatásköre megállapítani valamely köztestület szabályzatának, döntésének jogszabályal való ellentétességét, ha azt a törvényességi felügyeletet gyakorló szerv nem kezdeményezte korábban, így elkerülhető, hogy a bíróság ne értelmezze egy nyilvánvalóan jogszabállyal ellentétes szabályzat, döntés rendelkezését a gyakorlatban alkalmazhatónak, „*quázi*” jogszerűnek.